

Att spara i fonder

Fondsparande är den vanligaste sparformen i Sverige. Uppskattningsvis 85 procent av svenskarna sparar i fonder på ett eller annat sätt. Den svenska lagstiftningen om fonder bygger till största delen på de EU-direktiv om fonder som kallas UCITS ("Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities"). Det senaste direktivet, UCITS IV, implementerades den 1 augusti 2011. Syftet med de gemensamma reglerna är dels att göra det lättare för investerare och dels att förbättra konkurrensen genom att underlätta gränsöverskridande handel. UCITS-fonder har bestämda regler kring framför allt riskspridning vilka skall förhindra att fonden tar för stora risker och att enskilda innehav på så sätt ska kunna få för stor påverkan på fondutvecklingen. Den andra viktiga delen är att ett fondföretag om det är en UCITS-fond har rätt att marknadsföra fonden i hela EU. Fonden behöver registreras i de länder den skall marknadsföras, men är den redan godkänd i hemlandet är det bara en formsak.

VÄRDEPAPPERSFONDER OCH SPECIALFONDER I den svenska lagstiftningen om Investeringsfonder (LIF) talar man om värdepappersfonder och specialfonder. Värdepappersfonder är de fonder som förvaltas enligt det så kallade UCITS-direktivet medan specialfonder är fonder som sökt undantag från en eller flera delar av regelverket. Detta innebär att investerare i en specialfond själv måste sätta sig in i fondens bestämmelser för att förstå dess riskegenskaper. Vanliga undantag är vilken typ av exponering fonden får ha, t.ex. enskilda råvaror, eller möjlighet till en högre exponering mot en enskild motpart, vilket innebär en lägre riskspridning. Grundregeln är att motpartsrisken på en enskild emittent ska vara max fem procent av fondens värde. 40 procent av fonden tillåts dock ha en exponering med upp till tio procent mot en enskild motpart. Reglerna gör därmed att det minsta antal innehav en fond kan ha är 16 (4 x 10 procent plus 12 x 5 procent). Ett annat vanligt undantag är utökad derivatexponering. Då en specialfond har en riskprofil som avviker från de uppsatta reglerna för en UCITS-fond klassas den istället som en nationell fond. Det innebär att fonden inte per automatik kan registreras in i annat EU-land, utan att den först måste granskas och godkännas av respektive lands tillsynsmyndighet.

NÅGRA VANLIGT FÖREKOMMANDE FOND TYPER De vanligast förekommande fonderna är olika typer av aktie- och räntefonder, ofta med inriktning mot en viss region eller bransch. Ofta har fonden ett index som den har som mål att överträffa, ett benchmark, och faller i regel under kategorin värdepappersfonder.

HEDGEFOND En hedgefond är en fond vars mål i regel är avkastning som inte är beroende av hur någon särskild marknad utvecklas. En fond som har som mål att skapa avkastning oberoende av hur de finansiella marknaderna utvecklas kallas för absolutavkastande. För att skapa denna typ av avkastning används bland annat tekniker som blankning och belåning. Hedgefonder är specialfonder då deras placeringsreglemente är mer fritt. Ett vanligt inslag hos hedgefonder är att de tar ut en performanceavgift, dvs. om fonden slår sitt benchmark tar fondbolaget en del av den avkastningen. En del hedgefonder handlas endast månads- eller kvartalsvis och kan ha höga minimibelopp för investering.

FOND-I-FOND Fond-i-Fond (FOF) är en fond som placerar i andra fonder. Många väljer idag en FOF för att själva slippa välja eller byta mellan olika fonder. Nackdelen är att man i regel får betala dubbla avgifter, dels för förvaltningen i FOF och dels i de underliggande fonderna. En variant av FOF är generationsfonder. Generationsfonderna har blivit vanliga inom framför allt inom pensionssparande och karaktäriseras av att fondens risk anpassas efter hur långt målgruppen har till pensionen.

EXCHANGE TRADED FUND Exchange Traded Fund (ETF) är fonder som handlas över börs. Till skillnad från i traditionella fonder sker kursställningen kontinuerligt vilket innebär att man kan köpa och sälja direkt till känd kurs, på samma sätt som när man köper aktier. Det är i regel bara indexfonder som lämpar sig för börshandel då värdet på fonden måste kunna bestämmas i realtid. Indexfonder följer ett visst index utan inslag av aktiv förvaltning. Det bör uppmärksammas att ETF:er handlas med en spread mellan köp- och säljkurs samt att man tar ut courtage, vilket medför extra kostnader utöver förvaltningsavgiften.

